к II. ч. 115. (271) Четвер, 29. травня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39 РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81	„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung. Administration: Reichsstrasse 34. Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.	ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном місячно . . . . . . 6 зол. Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

У 25-роковини смерти Івана Франка

Іван Франко

СОРОК ЛІТ НЕВСИПУЩОЇ ПРАЦІ
НА ВІТРАХ СУПРОТИВНИХ, У МРЯЦІ,
НА ДОЩАХ, НА СНІГАХ, НА НЕГОДАХ,
ВІН — ВЕЛИКИЙ НАРОДНІЙ ГОСПОДАР.

ВІН КУВАВ НАВІТЬ ЗИМНЕ ЗАЛІЗО
І МЕЧІ ПОНАСТАЛЮВАВ СВІЖО,
ЗАСІВАВ НАВІТЬ ЯЛОВУ НИВУ
І ЧЕКАВ НА СПОДІВАНЕ ЖНИВО.

ВІН КРІЗЬ БУРІ, ДОЩІ І ЗАМЕТІЛІ
ВІВ НАРОД ДО ЗАВІТНОЇ ЦІЛІ,
І УПАВ У ХВИЛИНУ НЕЖДАНУ,
ЯК МОЙСЕЙ — НА МЕЖІ ХАНААНУ.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ

Поет сучасного

Великі творці незрозумілі для сучасників... Великі творці випереджують добу...

За широким творчим універсалізмом, за проявами хвилевих, проминаючих і неістотних моментів творчости малі критики зовсім, або майже зовсім, не вбачали великого поета.

Тим то Франко для них радше соціяліст, ніж національний поет, радше атеїст, ніж глибокий мислитель, радше публіцист, ніж поет.

Та сьогодні — з перспективи чверть століття — можна вже розібратися в поетовому універсалізмі, можна розрізняти, що в ньому суттєве, а що маловажне.

Франко соціяліст? Так, молодий поет, що жив у добу, коли процвітав і ширився ідеальний соціялізм, не міг не захопитися ним. Але це була лише дань добі. Насправді Франко був націоналістом, що засвідчив своїм життям і своїми творами. Франко драгоманівець? Так, але й це був лише молодечий захват: ніхто так не розправився з драгоманівщиною, як Франко.

За мрякою сучасних брошюрок, дуже нерівної вартости, на яких виховалося й виховується молоде покоління, призабулося, хто був теоретиком українського націоналізму. Отож, не молоді ентузіясти Юліян Бачинський і не Міхновський, а Франко, що не лише взяв їх в оборону перед насміхами громадянства, але й у своїх блискучих статтях у „Літературно-Науковому Вістнику" з 1905 р. поклав фільософічні основи українського націоналізму.

Те саме, що про політичний світогляд, можна сказати й про літературні впливи на Франка-поета. Підпадав він різним впливам, починаючи від Вальтер-скотизму, що так сильно проявився в його першій повісті „Петрії і Довбущуки" (1875), а кінчаючи натуралізмом, до якого так послідовно намовляв його Драгоманів. Але це були лише короткотривалі впливи на молодого поета. Скоро потім він знаходить свою власну дорогу, своє власне слово, стає собою.

Правда, були впливи, що остали на все, на ціле життя. Це — вплив клясичних і української літератур. Нема другого українського поета поза Франком, крім Шевченка, якого творчість була б так міцно, так органічно звязана з попередньою українською літературою.

Починаючи від перших молодечих творів, що ними були перевіршовування українських літописів і від першого друкованого вірша „Народня пісня" (1874), через такі твори, як „Каменярі", „З вершин і низин", „Панські жарти", „Іван Вишенський", „Сон князя Святослава", „Зівяле листя", „Мій Ізмарагд", „Великі Роковини", „Semper tiro" — все те так тісно звязане з попереднім українським письменством, як у ніякого іншого поета. Свою творчість закінчив Франко тим, чим зачав: прегарними, хоч і невикінченими ізза хвороби й смерти маловідомими половецькими заґами („Ор і Сирчан", „Кончакова слава"), де знову на основі українських літописів, зокрема відомого переказу про євшан-зілля, підходить до проблеми любови рідного краю.

Клясичним прикладом можуть тут стати „Каменярі". Для вчорашніх критиків це ніщо інше, як програмовий вірш на соціялістичному підкладі. Нічого більше. На ділі, це куди старша ідея! Це середньовічна леґенда, що була така поширена в староукраїнському письменстві, леґенда про нарід, що його Олександер загнав за непрохідні гори. Він розбиває скалу, щоб видістатися на широкий вільний світ. В такому, історичному, аспекті „Каменярі" — це не інший, а з націоналістичною закраскою твір: ті, що лупають скалу, промощують шлях для цілої нації, до волі. Ідеалом їх не є — скажімо — восьмигодинний день праці, вища плата, чи повний шлунок, а воля й свобідне, незалежне державне життя цілої нації.

Загалом — найбільше творів Франка тісно й нерозривно звязані зі староукраїнським письменством. Із „Книги Кааф", „Мій Ізмараґд", „Сон князя Святослава", згадувані вже половецькі заґи, все це видобуває Франко зі старої української літературної скарбниці, оці вічні цінності, що ніколи не тратять своєї просто містичної сили, й подає їх в прегарній сучасній мистецькій оправі сучасному й наступним поколінням.

Франко зблизив нас до нашого старого письменства, оживив його так, як оживив постать Вишенського-патріота, чи Хмельницького-мислителя.

Франко послідовно продовжує також розвоєву лінію української поезії землі. Вже в першій новелі на селянські теми, в „Лисишеній челяді", дає не лише образок-шедевр із селянського життя. В ньому, в цьому житті, вбачав він щось глибше, чого не бачили його попередники в селянському побуті, в етноґрафізмі: оці глибокі пружини ладу й влади, що кермують цим життям. Проблема того староукраїнського правопорядку, що її представив Франко, вводить нас, як не можна краще, в круг його творчих проблем, які лише ради упрощення, можна б коротко, отож й неповно, назвати націоналістичними.

Основна, найбільша проблема, що їй присвятив Франко стільки творів, це питання проводу й перетворення маси в націю. Лише велика одиниця, лише справжній провідник може це зробити. Таким був Мойсей. І хоча він гине, але діло своє зробив: його наслідник Єгошуа поведе лише дальше діло, поведе вже не сліпу масу, що слухає анархістів, а свідому своєї історичного післанництва націю:

„Ще момент, і Єгошуї крик
Гирл сто тисяч повторить,
Із номадів лінивих ця мить
Люд героїв сотворить".

Цей новий „люд героїв", що повстав із сірої маси „лінивих номадів", що побє Авірона й повісить Датана й карними лавами піде за своїм провідником — це діле Мойсея, тієї великої одиниці, що безмежною працею, любовю і посвятою, що великим зрозуміння історичного моменту й наділеною провідницькою місією — стала проводити народом.

В інших творах представив Франко інші — знову вжию упрощеного позалітературного окреслення — націоналістичні питання, які щойно сьогодні поволі виринають, чи взагалі стають питаннями для загалу. Щоб не вичисляти їх, згадаю тут про найважніше з них: питання суті української

національної психіки, що йому присвятив Франко цілу низку поезій і потрясаючий своєю нефальшованою правдою фільософічно глибокий нарис „Як Юра Шикманюк брив Черемош".

Чи треба ще пригадувати „Прольоґ", що на все остане залізним псаломом українського націоналізму?

*

Кинуті тут наоспіх думки зовсім нові в оцінці Франкової творчости. Вони вимагають щойно основних студій для поширення, поглиблення і провірки.

Але й без того можемо сказати одне вже сьогодні, коли клонимо з пошаною голову перед ґенієм Франка, і то сказати з цілою певністю:

Франко — це не поет вчорашнього, ні! Це щойно поет сьогоднішнього і ще більше — великого майбутнього.

Є. Ю. Пеленський.

Апостол праці

У 25-ті роковини смерти Івана Франка

Ідея невсипущої, муравлиної праці „в поті чола" присвічувала Йому ціле життя. Гасло „працювать і в праці сконать" було в Ньому не лише різьбленим поетичним висказом, а дійсністю — своїм власним життям дав Він приклад, як присвячувати свої сили для добра народу, „велита закутого, що вгору йде, хоч був запертий в льох". Лише через працю „пропаде пітьма й гніт, опадуть пута".

Поет зявився у тому часі, коли народ у Галичині. потребував як найбільше людей, що забули би про свої власні користі, й вигоди і мовчки взялися би за „суспільну працю, важку, утяжливу й прикру". Ворожі сили довгими літами докладали усіх зусиль, щоб удержувати наш нарід у темноті і без надії, щоб затіснювати все дужче йому пута. У цей саме час. Захід Европи величезними кроками йшов вперед. Там, на Сході після Котляревського й Шевченка, займалась уже заграва свідомости. В Галичині ще дрімала вона у сутінках ночі. Малий промінчик сонця заглянув на хвилину з появою Маркіяна Шашкевича, та після його смерти знову настала на галицькій землі мертвеччина. Цю іскорку свідомости пригасили знову т. зв. москвофіли, заперечуючи навіть існування окремого українського народу. Українська література і наука не розвивалась, орґанізованого суспільного життя майже не було. Бо й не могло бути в умовах такої дійсности, коли інтелігенція змосквофілщена або спольщена, селянин залежний від польських панів, робітник в обіймах жидів-давунів.

І Франко своїм трудом, невтомною працею силкувався наздігнати те, що втрачене було у ході цілих століть. Вірив у чудодійну силу людини:

„Хоч порох чоловік, та вірю я в той порох:
Я твердо вірю в труд його могучий,
В ті міліони невсипущих рук
І твердо вірю в людський ум робучий
І в ясний день по ночі горя й мук".

(„Нове життя").

Віддався Франко всеціло „пісні й праці", яким „до скону бажав він служити". Як поет писав вірші, поеми, оповідання, повісті й драми та став поруч Шевченка володарем слова у нашій літературі. Увів у неї нові напрямки зі Заходу Европи й поставив її у ряди світових літератур. Як учений двигнув нашу науку на европейський рівень, здобуваючи собі світову славу. Але з найбільшим запалом кинувся до суспільної праці. Перш за все організував селянство й робітництво до боротьби з визиском, до боротьби за людські і національні права. Роз'їздив по селах, на віча, сходини, виголошував промови, реферати, уладжував курси. Видавав популярні книжечки для народу, ґазети й журнали, сам роздобував гроші на ці видання, сам писав більшість статтей, сам переводив коректи, допильновував друку й висилки. Навязав тісні звязки з братами-наддніпрянцями, Грушевським та інш. Від тієї хвилини раз навязаний контакт вже ніколи не зривався.

Не було ділянки людського життя, на якому не позначилася б праця Франка. Справді міг він сказати, що його народ „піде у мандрівку століть з його духа печаттю". Історія галицького життя другої половини минулого століття, це історія життя Івана Франка. Про величезний вклад його праці у це життя найкраще може свідчити спис усіх його творів. А робив поет все те мовчки — без зайвого крику й хвальби. Не заломився, хоча свої й чужі кидали йому колоди під ноги, хоча голод і холод дошкулювали нераз. Не зломила Його ні тюрма, ні важка недуга не спинила в праці. Умер добровільно прикований до скелі народнього горя, яку лупав невпинно ціліське життя та мостив путь народові до кращого Завтра, залишаючи по собі заповіт праці. Його память вшануємо найкраще, якщо підемо тими ж слідами — віддаючи всі свої сили, щоб цей шлях докінчити, „скалу цю" останніми зусиллями долупати.

Володимир Барагура.

Мовиш: „Де нам взять Богдана?"
Тільки ти придатний будь
На святе, велике діло!
Загартуй думки і груд!...

До великого моменту
Будь готовий кожний з вас, —
Кожний може стать Богданом,
Як настане слушний час.

Іван Франко.

Богдан Лепкий

До ґенези Франкового „Мойсея"

Жуків. Липень, року 1892.

Іду від женців із поля, додому, на обід. Минув трибанну, стару церкву, стаю на східцях.

Звідси чудовий вид на Гиновичі, Ланшин, на бережанський став і на самі Бережани.

Хочу полюбуватися трохи. Але нараз бачу під кріслатою грушкою на мураві трьох мужчин і забуваю про краєвид.

Найвищий, білолиций, синьоокий і чорноволосий, це мій батько, другий, дещо нижчий, русявий, трохи лисий, це Андрій Чайковський, але хто такий цей третій, найнижчий, у сірій, люстриновій блюзі і в вишиваній сорочці, з помітно високим чолом, — ніяк не вгадаю.

Підходжу до них і здоровлю.

— Це мій син, студент фільософії — представляє мене батько незнайомому гостеві.

— Іван Франко — каже цей і подає мені руку.

Здивований і врадуваний стаю під грушкою і мовчу.

Франкові твори я знав і любувався ними. „Захар Беркут", „Панські жарти"; „Зів'яле листя". Пригадалися поодинокі образи й постаті з цих творів і відновилися враження, що вони їх викликували колись, при читанні. А оце й автор цих творів, Іван Франко. Не скажу, щоб я собі так уявляв нашого великого поета. Крім височенного чола й крім трагічних очей нічого незвичайного в нім не було. І з вигляду, і з одягу, і з мови пересічний інтеліґент, учитель, або урядовець, а не мистець пера й володар думки.

Тільки ті сиві очі в червоних обвідках дивляться не на тебе, а кудись далеко, в невідоме.

— А де тут двір? — повертається Франко до мого батька.

— Нема. Жуків мабуть належав колись до Яна Белецького.

— До того, що його наїхав Сінявський, двір спалив і сліди по ньому заорав?

— Так. У Жукові ще й тепер живуть селяни Білецькі, а на їх подвір'ї є старі, великі пивниці, останки колишнього шляхецького двора.

— Можливо... А чиї ж це ті ліси кругом, такі гарні?

— Графа Потоцького. Потоцькі одідичили, чи купили добра по Сінявських.

Хвилина мовчанки. Франкові очі блудять по зелених оболонях, по річці, що переплиBaє їх і по довгій стрічці мурованої дороги, що снується з Бережан до Золочева.

— А селяни ліса не мають? — питається Франко.

— Ні, не мають, — відповідає батько.

— Стара історія: „ліси й пасовиська". Пощо хлопові ліса? Най краде, або замерзає. Що це кого обходить?

І знову мовчанка.

А по хвилині. — А риба в тій ріці є? — цікавий знати Франко.

— Є, але дрібонька. Тільки після повени, або по зливі попадається більша.

— І раки є?

— Бувають.

— А цей гостинець, куди іде?

— До Золочева.

— То ми ним поїдемо до Краснопущі?

— Не до самої, лише до Пліхова, а там ще шматок поганої полевої доріжки.

— Тому й не виїзджаймо пізно, щоби за дня можна було оглянути манастир і його бібліотеку, бо це мене найбільше цікавить.

— Не спізнимося — заспокоював батько гостя. — От бачите, саме на обід нас просять.

Пішли до хати, а я ще побіг на подвір'я подивитися, де примістили коней Чайковського. Як вернувся, то застав батька і обох гостей у їдальні, при ганку. Ґанок оброслий

Харчева кріза в Анґлії

Анґлія переводить сьогодні постійні реформи у справі прохарчування населення, бо голод вже на добре заглянув до хат міського населення, більше ніж у найгірших голодових часах 1917 р. Цифри затоплюваних кораблів з харчами викликають серед населення острах і хаос, погоню за харчами, а вслід за тим страшну дорожнечу. Дня 3. квітня ц. р. міністер хліборобства Гедеон подав послам Анґлії такі виснення у справі прохарчування, які кидають світло на жахливі умовини в Анґлії. Він подав, що Велика Бритнія, цебто Анґлія, Шотляндія і Північна Ірляндія мають тепер 47,8 міліонів душ населення, тоді, як у 1917 р. було лише 41 міліонів. Отже сьогодні треба ще 7 міліонів душ більше прохарчувати. Одначе з початку теперішньої війни було під рільною управою 4,5 міл. акрів*) землі менше, ніж у 1917 р. Під впливом акції урядових чинників обнято досі наново під плуг 3.7 міл. акрів. Чи вдасться ще більше землі обробити, годі сьогодні сказати при всіляких недостачах, як насіння, чи таких робочих сил, що вміють взятися до ріллі. До того ще на перешкоді летунська війна.

До тих непригожих умовин доходить постійне нищення засобів поживи в маґазинах. Ніяка пристань, чи маґазини в містах, нічим не забезпечені перед ворожими літаками. Багато добра йде при летунських нападах з вогнем, пропадає.

Як Черчіль обняв у травні м. р. керму влади, видав розпорядок про децентралізацію харчевих запасів по різних маґазинах. Але від наказу до виконання не така легка дорога. Внаслідок постійного бомбардування побережжя, промислових осередків і комунікаційних шляхів не приходиться легко виладувати товари з корабля, заладувати на залізницю, чи доставити водним каналом, тим більше, що є недостача вагонів, водних транспортовців, до того постійні перерви на комунікаційних шляхах. Тимчасом населення голодує щораз більше. Цей стан спричиняє урядові немало журби й клопотів, бо харчева скрута — це також немалий і дуже небезпечний ворог. Тому не диво, що уряд забрався до видавання наказів дотично рівномірного розділювання харчів. Але це не таке легке діло.

Si duo faciunt idem, non est idem — каже римська приповідка. Коли анґлійці почали наслідувати німців у розподілі харчевих продуктів, то це не те саме. Німецький уряд упорядкував ці справи вже давно перед війною і приготовив до війни цілий апарат, а не зачинав підчас війни. Тому в Німеччині нема сьогодні голоду. Анґлійцям не вдається наладнати розподілу харчів уже хоча б тому, що анґлієць, який звик до індивідуалізму, не годен пристосуватися ненадійно до нових життєвих умовин. На це треба довших років праці. До того в Анґлії почався покищо від видавання приписів у справі раціоналізації товщів, цукру, мяса, кави, консервової городовини, меду, рижу і т. п. Вже є також приписи щодо цін, і то не тільки на згадані харчеві продукти, але й на рибу, сир, яйця, овочі, тощо, є великі обмеження у видiлюванні продуктів. Ці обмеження виглядають просто страшно для англійських жінок, яким годі до цього ненадійно привикнути. Тому всі помагають собі закупами з вільної руки і ціни далі скачуть, ще й внаслідок перепродажної торговлі, яка не рахується з урядовими максимальними цінами. Це є найкращим доказом нездисциплінованости і — що ще важніще — недовіря до урядових чинників.

Але годі цьому дивуватися, що уряд не в силі довести до послуху й осягнути повагу для своїх приписів. В Анґлії кожний має право торгувати, а провірити ціну в кожного майже неможливе. До того ще перешкоджують постійні мандрівки людей, що втікають з розбитих бомбами місцевостей. Так, напр., з самого тільки графства Лондону переселилося до 31. березня ц. р. понд 2 міліони людей. А таких переселенчих подорожей і злучених з ними торговельних махінацій годі схопити в карби.

Урядова контроля стверджувала випадки, що пушка зупи, продана у фабриці за пів шілінґа, доходила до консумента за 1.4 шілінґів. Але бували також випадки, що ціни скакали на 200 відсотків максимальної ціни. Тому сьогодні плянуються вже навіть концесіонування торгівлі харчевими продуктами. Вкінці слід згадати, що сьогодні в Анґлії студіюють з найбільшою докладністю німецьку систему господарки харчевими продуктами, щоб управильнити в себе цю проблему. Але це вже непотрібне, бо запізно.

—o—

*) 1 акр = 4046 кв. метрів. Для орієнтації додамо, що 1 га має 10.000 кв. м.

Землетрус у Туреччині

СОФІЯ, 28. 5. — З Царгороду подають: У повітах Деніскі й Муґлі в західній Анатолії відчули в останніх двох днях кілька нагальних землетрусів. У Муґлі знищені водопроводи. В обох повітах знищена десята частина мешкальних домів, а четверта нездатна до вжитку. Населення втікло на поля.

З Білгороду подають такі подробиці: Білгородська сейсмоґрафічна станиця занотувала вночі на 24. V. — 4 великі землетруси. Перший і найсильніший землетрус почався в год. 21.54. Землетруси були що 8,5 секунди. Центр їх був 1.280 км. на південний схід від Білгороду. Другий землетрус був в год. 22.28, третій в год. 0.38. Центр його лежав на Егейському морі. Четвертий землетрус почався в год. 1.04 — в Малій Азії. Він спричинив деякі шкоди в Анатолії.

Величезне враження інтервю адмірала Редера

ТОКІО, 28. 5. — Розмова великого адмірала Редера з представником агенції Домеї викликала в Токіо **величезне враження**. Ціла преса подала її як найбільшу сензацію. Покищо ще нема пояснень тієї розмови, але великі наголовки часописів найкраще говорять про те, яке значіння надають у Токіо тій останній осторозі під адресою **Злучених Держав**.

Таксамо вся американська ню-йоркська преса помістила розмову великого адмірала Редера, як **велику сензацію**. Американська преса спеціяльну увагу звернула на цю частину інтервю, що торкається введення **американськ. конвоїв**, що, на думку великого адмірала Редера, заслуговує на назву **„відкритого военного акту"**.

—o—

диким виноградом. Шкляні двері, бо вікна тут не було, ніби хтось зеленою занавіскою прислонив. На дворі спека, а тут холодок. Зелені рефлекси падуть на лиця. Обід добрий, а вино також найкраще, яке в хаті було. Але на лиці Франка вдоволення якось і не було видно. Їсть і пє, як за напасть, буцім йому байдуже, що він їсть і що таке пє. Мені здається, що він навіть лихий. Але чого? Ми так хотіли би догодити нашому несподіваному й дорогому гостеві. А може він дивиться на велику хату, на муровані стайні, на ґанок перед фірткою, но — і на добрий обід, думаючи собі: „от і доробився піп, здираючи своїх парохіян!" На таку гадку прикро мені стало, бо мій батько людей не здирав і маєтками похвалитися не міг.

Я не знав, що за той час, як я пішов був на подвіря, Франко з батьком балакали про Корнила Устіяновича і про його „Мойсея", мальованого й написаного віршем. Вони тую розмову й продовжували ввесь час обіду.

Батько, як був у горах, в Ялинковатім, то познайомився з Миколою Устіяновичем, поетом і товаришем Маркіяна Шашкевича та з його сином, Корнилом, теж поетом і талановитим малярем. Корнило був на декілька літ старший від мого батька, але оба вони виросли в тій самій атмосфері, захоплювалися Шекспіром, Шіллером і Геґлем й оба належали до народовців сімдесятих років. Корнило, дуже гарний собою, живий, бувалий у світі і дотепний, вносив зі собою радість у кожну хату і в кожне товариство, в якім появлявся. Гарно декламував і розказував так живо й весело, що люди не могли налюбуватися його оповіданнями та анекдотами. Всі його любили, батько також. А Франко ні, бо Франко належав до того покоління, що виростало під впливами позитивізму й реалізму, до покоління, що свого провідником уважало Драгоманова. Для Франка Корнило Устіянович був позером і декляматором, людиною не поважною й не дуже то вартісною в літературі, а мабуть також і в малярстві.

Батько боронив Корнила, зокрема, як поета. Цитував початок його „Мойсея..." „Мертва очам, німа для уха, жене від себе жизні духа". Невже ж це не гарний початок опису пустині? — казав.

— Гарний, але поверховний — стояв при своїм Франко. — І цілого Мойсея він намалював зверху, а до глибини душі тієї великої людини не дібрався, може навіть не пробував дібратися. Його звичайно цікавив рух, ґест, ґрандецца. Люди на його образах це не люди, лиш актори.

— І Мойсей на образці Устіяновича також? — питався батько.

— І Мойсей. Подивіться, як він стоїть, як таблиці тримає, як дивиться на вас.

Тут вони, Франко й батько, стали аналізувати біблійного Мойсея. Вивязалася розмова найцікавіша, яку я колинебудь чув. Оба розмовники мали незвичайну память і оба знали предмет, як не мож краще. Може тому й залишилися на своїх позиціях, до порозуміння не дійшло. Чайковський у розмову не встрявав. Я був теж тільки німим свідком, жадібно ловив кожне слово, знаючи його вартість. Я тоді досить багато малював і тому пильно стежив за змінами виразу облич розмовників. Мене цікавила ця припадкова, жанрова картина: сільське приходство, парох, його гості, зелені рефлекси і живі слова. Здавалося, що Франкове чоло ще більшим стало і що обвідки кругом очей ще більше почервоніли, немов то він лихий, що далеко десь на селі знайшов людину з такою величезною памяттю і з таким знанням, яке мав мій батько. Подякував за обід і вийшов в город.

За хвилину вернувся.

— Ні, ні, отче, — звернувся до батька — кажіть собі, що хочете, але мене Устіяновичів „Мойсей" не вдоволяє. Побачите якого я колись напишу.

І написав, але батько Франкового „Мойсея" вже не побачив.

—o—

З голосів преси

Невигідні політики

В „Дойче Альґемайне Цайтунґ" з 23-го ц. м. появилась статейка Фріца фон Ґльобіґа про події в Єгипті.

„Англійці підкреслюють надто часто згідливу співпрацю анґлійського уряду з єгипетським. Назовні виглядає, немов там дійсно все мирно, тільки що цей мир закаламучує інколи партія вафдистів, дарма, що не має в парляменті великого впливу. З преси, радіо чи урядових комунікатів та тостів виходить так, немов би премієр Сіррі Паша і молодий, усміхнений король мали дійсно рішальний вплив на ту політику, якої хоче англійський посол Лемпсон. Але в Єґипті є ще інші політики, що не ідентифікують себе з партійними програмами та мають свої особисті впливи в народі. Це просто не партійники, лиш египетські патріоти, що змагають до унезалежнення краю від анґлійських впливів. Вони саме зовсім не бажають собі того, щоб їх край був тереном війни в імя анґлійських інтересів. Саме цих політиків Анґлія терроризує, як лише може. Очевидно, не своїми руками, лише руками єгипетської тайної поліції, якою саме кермує анґлієць Ресель Паша. Тому небезпека для них немала. І так, напр., впливовий Аббас Галім, правнук Могамеда Алі, основника династії, до якої належить також молодий король Фарук, уже здавна не зовсім бажаний для уряду. Він постійно говорить, що анґлійський капіталізм відповідальний за соціяльну нужду краю. Сьогодні Галім оминає свій дім і воліє ночувати в приятелів, бо — як каже — на нього вже чатують. Також колишній міністр суспільної опіки Абдель Раман Азем, що домагався створення народньої армії, мусів відійти, бо це не було по думці анґлійських плянів. А колишній премієр Алі Магер Паша зник ненадійно, бо домагався, щоби співпраця з англійцями спиралася на умовах, а не на накидуванні анґлійської волі.

Чи оба вони ще живуть, чи впали вже жертвою тайної поліції Ресселя, чи може заховалися так, як їх приятель Азіз ель Мазрі, за голову якого проголошено 1000 фунтів штерлінґів нагороди, годі ствердити.

Цей Азіз ель Мазрі був перед роком шефом ґенерального штабу. Його зістрілено з літаком 16. травня ц. р., підозріваючи, що він утікає за кордон. Одначе йому таки пощастило втекти з двома старшинами, користаючи з нічної темряви.

Азіз — із походження черкес — це вояк із крови й кости. Він хотів створити добру египетську армію. Але йому прислала Анґлія в допомогу свого ґенерала Мек Ріді. Цей ґенерал умів так поступати, що Азіз нічого не міг вдіяти та ще мусів купувати за великі гроші стару анґлійську зброю. Протести не помагали. Вкінці його усунено. Кількакратні спроби отруїти його не вдалися. Тепер він живе потайки між народом. Змагання короля створити коаліційний уряд не вдаються, бо ніхто не спішиться йти за тією політикою, якої домагається анґлійська влада".

АКЦІЯ ІТАЛІЙСЬКОГО ЛЕТУНСТВА

РИМ, 28. 5. — **Головне Командування Італійської Армії** подає:

Вночі на 27. ц. м. італійські боєві літаки перевели атаки на морську базу **Ля Валетту** на **Мальті.**

В Північній Африці, особливо на відтинку **Тобрука,** жива артилерійська діяльність. Ескадри італійського летунства бомбардували харчеві маґазини **в Тобруці,** де спричинили сильні пожежі. Підчас повітряної атаки важко ушкоджено дальші два пароплави. Вночі на 26. ц. м. ворог налетів на **Бенгазі.** На Егейському морі англійські літаки скинули бомби на кілька точок острова **Родосу й Скарпанто.**

У Східній Африці італійські війська бороняться в районі озер Ґалля і Сідамо, з ворожими частинами, та завдали їм важкі втрати.

Над рікою Баро одна італійська частина заатакувала 24. ц. м. ворожі війська та розбила їх. В районі **Дебра Тобор** ворог далі натискає.

—o—

Бої в Іраку

ДАМАСК, 28. 5. — **Головне Командування Іракських Збройних Сил** подає:

На західньому фронті іракські війська успішно відперли всі ворожі сили в районі **Рамаді.** Ворог відступив, залишаючи на полі бою вбитих і значний запас военного матеріялу. Нерегулярні краєві частини заатакували ворожі становища між **Рамаді й Рутбою.** Після завзятих боїв — ворог був примушений відступити. Здобуто один скоростріл і забрано полонених.

Під південному фронті підчас сутичок під Маакалем і Хуїбою ворог мав втрати в убитих і ранених; серед них були й старшини.

Іракські летуни в околиці **Сінельдебане** обстрілювали скорострілами ворожі літаки на землі. Знищено 2 літаки типу Герикен, а інші ушкоджено. Іракські літаки відкрили скорострільний вогонь на військовий транспорт на південний схід від **Габанії** та спричинили поважні втрати серед ворожих військ. Знищено бомбами телеґрафічний уряд у Сінельдебане та 4 гармати. Англійські літаки скинули кілька бомб в околиці Габанії, які не спричинили втрат.

Довго нас недоля жерла,
Досі нас наруга жре,
Та ми крикнім: „Ще не вмерла!
Ще не вмерла і не вмре!"

Мовиш: „Нині інші війни
Ну, то іншу зброю куй,
Ум гостри, настaлюй волю,
Лиш воюй, а не тоскуй!

Іван Франко.

Михайло Островерха

Смерть Титана

28. V. 1916 — 28. V. 1941

Минала зоряна, весняна ніч. Гасли зорі, злегка блакитніли простори, на небі займався день.

Над „Веселою", над Беневою, над сонісвським двором їдко рвались шрапнелі. Вгору з шипінням злітали то червоні, то зелені світла: сиґнали, що кермували вогнем наших гармат. То тут, то там падали гранати на село Соснів і з кожним вибухом гірко й розпучливо йойкотіли відламки сталі. То тут, то там із молодечим вереском, блискаючи на одну — єдину мить, рвались шрапнелі над нашими головами. То тут, то там чулись дотепи юних смільчаків — січових стрільців, що скалили білі, блискучі зуби, як світанок дня, як вогні шрапнелів.

Жагуче й розкішно звисали вагітто квіти яблуні й черешні. В корчах у свіжій, соковитій, весняній зелені сиділа пташня і по кожному вибуху ґранати, шрапнелі здіймалась зграями і наосліп гнала у світанковий степ, сполохано перекликуючись цвіркотом.

Наша сотня була напоготові. На випадок ворожого наступу, мала як перший запас. негайно йти в окопи. На широкому подвірі, перед сотенною командою, стояла сотня, склавши у кізли кріси.

* * *

Вставав ранок 28 травня цього 1916 року.

Займалось на сході небо, зникали зорі. Понад степами Панталихи з гамором і з розгоном викотилось сонце. Тріснула зачарована казкою шкляна куля і простори заяснили, заграли повним і стиглим днем та загорілись сонцем.

Гармати втихли. До сотника Сушка, що ввесь час, із широко усміхненими очима, з затисненими вустами, спокійно ходив перед лавою нашої сотні, — прийшов наказ: „Сотня залишиться на місці, алярм скінчений".

Ми розійшлись по хатах. Одні пішли досипляти недіспану ніч, інші посідали на присьпах і, позіхаючи, поростягались до сонця, іще інші читали хто книжку, хто часопис, або розмовляли. За деякий час дижурний став скликати по каву, опісля була збірка на щоденні вправи. Сотня уставилась на широкому подвірі, перед нею ходив сотник і вияснював нову тактику піхоти в наступі. Стрільці слухали уважливо. Заголовий сотні, четар Петро Франко, понуривши голову, стояв одалік і ковиляв києм у землі. Над нами плило сонце і нашу кров сповняло запахами квіту яблунь, черемхи, бозів та чорнозему. Інколи, на мить, наша увага відривалась від викладу сотника та зі співом пташні летіла в степи.

Врешті наказ:„Позір! Спочинь! Розійтись!" Розійшлось юнацтво, загомоніло, заспівало: „Ой гув, тай загув"...

Та ось із штабу полку надбіг вістун. Цим разом не до сотника з наказом, а з папером до чет. П. Франка. Цей розгорнув папір, кинув очима і важким та недбалим кроком підійшов до сотника...

В кілька хвилин вістка з того таємного паперу розійшлась по цілій сотні: Іван Франко помер!

Серед нас молодих, що кожної хвилини зазирали смерті у вічі, ця вістка викликала важке враження; хоча знали як уже довго та важко був хорий цей Титан Українського Парнасу, бо саме в приюті українських Січових Стрільців у Львові та під доглядом лікаря УСС. д-ра В. Щуровського він перебував.

В соняшній блакиті жайворон ні на мить не переставав пісню весни співати. Знаєте, що й свисти ґранат не лякали його.

У степу синів ряст.

Берегами Стрипи шуміли очерети і плесо річки сонцем горіло.

Краків, травень 1941.

Затоплено 77.600 тон англ. торговельних кораблів

БЕРЛІН, 28. 5. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Німецькі підводні човни затопили на захід від Африки 14 ворожих важко навантажених торговельних кораблів загальної містоти 77.600 тон.

На Креті німецькі відділи після успішних боїв і після обсади багатьох місцевостей, ідуть пляново наперед. Німецьке летунство підтримувало боєві дії та вдатно атакувало спадними літаками британські бази, зосередження військ і шатрові табори. Німецька протилетунська артилерія зістрілила над Кретою ворожий ловецький літак типу Гарикен. На південь від Крети німецькі бомби важко ушкодили один великий ворожий транспортовий корабель.

У східній частині Середземного моря німецькі спадні літаки заатакували сильний відділ ворожої фльоти. Вони поцілили 4-ма бомбами важкого калібру один літаконосець і багатьома бомбами два ворожі кружляки.

У Північній Африці німецькі відділи відбили коло Солюму британський наступ, який піддержували повзи. Німецьке та італійське летунство взяло успішну участь у боях. Ворог потерпів важкі втрати внаслідок атак спадних літаків на кольони британської артилерії на захід від Дар-ель-Гамра. Німецькі спадні літаки затопили перед Тобруком два ворожі торговельні кораблі загальної містоти 9.000 тон і ушкодили один ворожий легкий кружляк.

На морі довкола Англії німецькі бомбовики знищили один торговельний корабель містоти 3.000 тон і важко ушкодили один великий торговельний корабель. Інші атаки німецького летунства зверталися вчора і останньої ночі проти портових уладжень на південно-східньому побережжі Англії. Крім цього особливо вдатна була німецька летунська атака на одно промислове военно-летунське заведення на південному побережжі Англії.

Ворог ані вдень, ані вночі не налітав на Німеччину.

Підчас знищення ворожих торговельних кораблів на захід від Африки. особливо відзначився човен під проводом капітана Шіце. Він затопив 11 кораблів загальної містоти 56.000 тон.

У сміливих і вдатних стежних летах над Англією особливо відзначилися дві залоги: 1) ляйтнант Маєр, ляйтнант Деннер, підстаршина Гусkеніг і підстаршина Кіне, 2) ляйтнант Болерт, надфельдфебель Рааш, фельдфебель Швагер і підстаршина Гаґемаєр.

———o———

Підсумки анґлійських втрат біля Крети

БЕРЛІН, 28. 5. — З еспанського міста Ля Лінеа повідомляють, що 24. ц. м. причалив до Ґібральтару важко ушкоджений британський літаконосець „Еrгис". До Ґібральтару причалили також ще три британські кружляки, два контрторпедовці і два підводні човни. Всі ті морські одиниці важко ушкоджені.. Вони приймали участь у боях за Крету. Крім великих матеріяльних шкід, вони мають також великі втрати в людях.

Черчіль уже частинно признався до важких втрат англійської фльоти на Середземному морі. У Лондоні повідомили про втрату кружляків „Ґловсестер" і „Фіджі" та контрторпедовців „Янд", „Ґрейгавнд", „Колі" і „Кашмір". Крім того англійці признаися, що 2 боєві панцирники і багато кружляків важко ушкоджені. Очевидно, що Черчіль не хоче признатися до всіх втрат. Згідно з підрахунком Головного Командування Німецьких Збройних Сил з минулого понеділка, анґлійці втратили біля Крети 11 кружляків, 8 контрторпедовців, один підводний човен і 5 швидкобіжних човнів.

Важкий удар для Англії

БЕРЛІН, 27. 5. — В цілій світовій пресі затоплення „Гуда" стало осередною точкою зацікавлення. В Мадриді вважають, що затоплення найбільшого военного корабля світу — це симптом для долі анґлійської фльоти, що досі її вважали непереможною та якої престіж через утрату „Гуда" одержав болючий удар.

Всі японські часописи переповнені обширними звітами й міркуваннями про цей погром Анґлії. Ясно, що в бою на Атлантику нова німецька фльота завдала анґлійцям найважчий удар. Бій на Атлантику — це один з найважніших чинників у вирішенні війни. Втрата „Гуда" тим болючіша, що Анґлія все ним чванилася як найбільшим кораблем світу і він часто виступав на різних морських дефілядах та через те відомий англійському народові.

В американських політичних кругах знищення „Гуда" викликало дуже пригноблююче враження.

Ґен. Вейган у Мароку

ЖЕНЕВА, 28. 5. — З Віші повідомляють: Ґенеральний делеґат французького уряду в Північній Африці ґен. Вейган відбув у Фезі довші розмови з султаном і пашею міста. У приняві французьких представників Фезу — ґен. Вейган у довшій промові зясував основи політики европейської співпраці, що її вирішив маршал Петен. Усі французи, що їм лежить на серці майбутнє Франції та її імперії, мусять одноголосно одобрити цю політику.

З Ню-Йорку подають, що там в американській пресі викликало сильне враження рішення ґен. Вейґана підтримувати політику марш. Петена, що змагає до европейської солідарности.

Американські війська приїхали до Сінгапуру

ШТОКГОЛЬМ, 28. 5. — Зі столиці Сіяму, Банкоку, повідомили, що до Сінґапуру причалили військові відділи Злучених Держав. Вони мають бути частиною ґарнізону анґлійської твердині. Перед тим вони частинно були стаціоновані в Пекіні та Шанхаї.

Американський морський міністер Нокс зажадав від конґресу обширних уповновважень для командантів усіх американських военних кораблів. Згідно з проектом Нокса кожний командант американського военного корабля мав би право наказати стріляти до кораблів іншої держави, коли б був переконаний, що безпека його кораблів загрожена. Одночасно Нокс пояснив у своюму листі до морської комісії конґресу, що метою тих уповноважень має бути збільшення безпеки американських военних кораблів.

———o———

КНЯЗЬ КОНОЕ В ЯПОНСЬКОГО ЦІСАРЯ

ТОКІО, 28. 5. — Японський цісар прийняв голову японського уряду князя Коное, який має скласти звіт про актуальні політичні питання.

———o———

ДОЛЯ „БІСМАРКА"

БЕРЛІН, 28. 5. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Боєвий корабель „Бісмарк", що підчас свого першого морського бою з переважаючими англійськими силами затопив „Гуда" та ушкодив „Кінґ Джорджа", заатакували ворожі літаки та ушкодили його.

В боротьбі із щораз численнішими ворожими кораблями военний корабель „Бісмарк", унерухомлений, дня 27. ц. м. в передполудневих годинах упав жертвою ворожої переваги: трьох англійських лінійних кораблів, одного літаконосця, кількох кружляків і нищильників. Анґлійська ескадра боєвих кораблів від ранніх годин є під атаками німецьких боєвих літаків.

———o———

5-ТА КИТАЙСЬКА АРМІЯ ПЕРЕСТАЛА ІСТНУВАТИ

ШАНХАЙ, 28. 5. — Відпоручник японської армії в Шанхаї зясував представникам преси сучасне военне положення в Китаю. Він заявив, що 5-та китайська армія в провінції Шансі вже в дійсності перестала істнувати. Її командант ґен. Чен-Ван-Хон покінчив самогубством. Згинув також і командант 3 і 7-ої китайської армії та 2 дивізійні команданти. В полон попали 2 дивізійні команданти та їх заступники. Одного команданта дивізії ранили. Китайці втратили 35.024 вбитими і 12.946 полоненими. В перших 20-ох днях травня японці захопили на побоевищах провінції Шансі гармати 47-ох китайських дивізій, важкі скорострілі 45-ох дивізій, легкі скорострілі 43-ох дивізій і кріси 46-ох дивізій.

———o———

Нарада Голов УОТ в Перемишлі

В неділю, 18. травня ц. р., відбулася в Нім. Перемишлі в салях Делеґатури УДК нарада голов УОТ Перемищини в присутности голови Делеґатури о. сен. Татомира, освітнього референта Маселка, референта опіки над молоддю Мурдзи та кореспондента з Перемишля Р. Мариновича й 30-х іще приявних осіб. Нараду відкрив освітній референт Маселко, після чого голови УОТ складали звіти з діяльности поодиноких УОТ. Усі майже голови нарікали на теперішню байдужність селян, які ставляться тепер байдуже до громадянської праці. Далі звертали увагу на надто високі вкладки до УОТ, мовляв, село сьогодні виснажене й не може дозволити собі на річну вкладку в висоті 6 зол. Підкреслювали рівнож, що до праці горнеться лиш молодь, старші стоять осторонь від усякої праці. Освітня праця слабо розвивається з таких місцевостях: Батичі, Вишатичі, Дрогоїв, Мацьковичі, Трійчичі, Болестрашичі й Валява. Інші, як Бовино, Дусівці, Орли, Середня і т. д., оправдувалися тим, що бракує їм молоді до праці. Деякі *додавали ще на своє оправдання*, що не мають *домівки та не можуть ніде сходитись. На запити,* чи виконують УОТ припоручення делеґатури, можна було почути, що всіх не можуть виконати, бо їх забагато, а працівників надто мало. Одначе були й такі, що підкреслювали, що всі доручення виконують та будуть їх виконувати на майбутне. Після довгих звітів референт Маселко подав загальну характеристику просвітянської праці наших сіл перемиської землі, гостро напятновуючи безділля та байдужність перемиських сіл до праці на культурному полі. З черги подав плян нової переорганізації УОТ перемиської землі. І так: усі УОТ перемиської землі ділитимуться на 5 ланок. У склад кожної ланки входитимуть від 4 до 5 УОТ. У проводі кожної ланки стоятиме опікун із своїм заступником, незалежно від того, що буде в кожному УОТ виділ, який кермуватиме працею кожного місцевого УОТ. Опікун ланки буде неначе керманичем та опікуном і контрольором праці кожної ланки безпосередньо та кожного УОТ у своїй ланці посередньо. Намічено кандидатів на провідників та менш-більш поділено всі УОТ перемиської ланки, відповідно до сил та віддалення однієї місцевости від другої.

На закінчення забрав ще слово голова Делеґатури, висловлюючи деякі свої завваги про працю УОТ та даючи відповіді на нарікання чи оправдання щодо малої рухливости УОТ-ів перемиської землі. Ми повинні всі працювати. І старі і молоді, чимраз більше та завзятіше. Для нас нема ніякого оправдання на безділля і байдужність сіл і на малу рухливість. Праця наших освітніх товариств після давніших звітів представлялася багато краще, ніж тепер. Чому це? Ми повинні вчитись працювати, не бути бездільними так, як це нас навчили польські двори. Вкладка є дуже важною основою до дальшого розвитку кожного товариства, зокрема освітнього. Якщо не маємо домівки, то можемо сходитись до хати, а праця повинна всетаки йти вперед та не припинюватись. Якщо до праці не горнуться старші, то ми повинні їх чимось заохотити та притягнути. Якщо маємо надто мало працівників, то працюймо з тими, що їх тут маємо, та даваймо те, що можемо найбільше дати із себе. Делеґатура дає різні припоручення, але їх можна дуже легко виконати власними силами. Мусимо памятати, що не можна на себе брати багато обовязків, бо ніодного з них ми належно не виконаємо. В праці повинна бути подільність, бо тоді найкраще вона буде виконана та всі будуть із неї вдоволені. Освітня праця мусить нам дати вдовілля, а не тягар та нарікання. Те все мусимо взяти собі до серця та взятися до праці, щоби піднести освіту наших сіл Перемищини.

Занепокоєння та огірчення в Англії

ШТОКГОЛЬМ, 28. 5. — Англійська прилюдна опінія в Лондоні прийняла з великим занепокоєнням вістки про нові німецькі успіхи. Англійці дивуються, як могло дійти до того, що англійська розвідка не повідомила в час про німецькі приготування до десанту на Крету. На 24 години перед висадженням німецьких спадунів на Креті один військовий знавець доказував на сторінках „Дейли Мейл", що німці не відважаться на десант на Крету. Англійська адміралїція вважала виключеною річчю, щоб німецькі воєнні кораблі заатакували сильну англійську фльоту.

Англійська прилюдна опінія сильно схвильована й занепокоєна вислідом останніх боїв. Виявилося, що Англія не має відповідного числа літаків і зброї важкого калібру.

—o—

Настрої в Лондоні після затоплення „Гуда"

ШТОКГОЛЬМ, 28. 5. — Лондонський кореспондент щоденника „Нія Даґбляд Аллеганд" описує настрої, які викликали в Лондоні перші вістки про затоплення цього найбільшого воєнного корабля. Ця вістка — пише кореспондент — викликала пригноблююче враження. Всім стало ясно, що війна на Атлантику ввійшла справді у грізну фазу. „Дейлі Експрес" закинув урядові форми стилізації комунікатів, бо ж уживття в цьому випадку „болючий влучний удар" зовсім не на місці. Глупотою називає автор недоцінювання противника. Військовий співробітник „Дейлі Телеґреф" пише, що експльозія „Гуда" — це тайна, яку годі вияснити. Після досвідів з битви під Скаґераком, скріплено опанцирення кораблів і пороблено всякі забезпечення, щоб запобігти таким нещасним випадкам, які мали місце на кораблях „Квін Мері", „Індефетіґейбл" та „Інвінейбл".

—o—

Ляваль проти американських погроз

ПАРИЖ, 28. 5. — У Парижі відсвяткували 52-літні роковини журналістичної діяльности головного редактора часопису „Лє Нуво Тан". З того приводу відбулося в Парижі снідання. **Пер Ляваль** прочитав на ньому адресу, що зверталася проти американських погроз під адресою Франції. При тій нагоді Ляваль вказав, що теперішнє напруження між Злученими Державами і Францією є наслідком поважного непорозуміння. Ляваль згадав, що після зустрічі в Монтуар, президент Злучених Держав вислав до маршала Петена письмо, в якому критикував поведінку Франції. Далі Ляваль відчитав свою відповідь Рузвелтові, в якій він зазначив, що Франція завсіди зберігала незалежність та свободу діяння. „Гіркий приклад моєї країни — казав Ляваль — дає мені сьогодні право порадити американському народові подумати про жахливу долю одної союзної держави, яку кинули в вересні 1939 р. у війну, що заздалегідь була програна. Поки американці самі кинуться в велику й небезпечну авантюру, хай наперед роздумають це все. Рішуче і тільки з любови до моєї батьківщини я почав переговори з Німеччиною після підписання перемиря. Ніколи ще німці не займали такого становища, яке ображало би мою гордість як француза. В Монтуар я дві години говорив із Фірером. Тоді в основі вирішували ми співпрацю між Францією та Німеччиною. Я сподіваюся після тієї зустрічі з Фірером мира, що буде миром чести й справедливости. Такий мир дозволить Франції льояльно брати участь у великій політиці майбутньої нової Европи. Сучасна війна не є така, як попередні. Вона є революцією, з якої вийде **відмолоджена й щаслива Европа**".

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО БОЇ НА КРЕТІ

РИМ, 28. 5. — Боротьба за Крету стала головною темою для преси цілого світу. Італійські часописи подають про великанські втрати, які понесла англійська фльота і підкреслюють успіхи німецьких і італійських військ.

„Пополо ді Рома" звертає увагу на міркування адмірала Канінґема, який признається до поваги ситуації та стверджує, що англійська фльота не була в силі опертися німецькій і не допустити до висадження німецьких військ на Крету.

Цей щоденник зазначує, що твердження вождя англійських морських сил на Середземному морі, як також звідомлення офіційних англійських кол вказують на те, що англійська фльота вже не зможе переводити тієї контролі на Середземному морі, якою так досі чванилася.

ІТАЛІЙЦІ ПРО ЗАЯВУ ВЕЛИКОГО АДМІРАЛА РЕДЕРА

РИМ, 28. 5. — Італійська пресова аґенція Стефані подає з нагоди заяви великого адмірала Редера, яку він склав перед представником японської пресової аґенції Домеї, що слова тієї заяви стануть для американців підставою до глибокої застанови. Вони зрозуміють, що британійська фльота на Атлантику звязана одиницями німецької воєнної фльоти. Те саме діється і на Середземному морі завдяки італійській фльоті і летунству великодержав осі. Заява великого адмірала Редера є, на думку італійської аґенції, осторогою для світової опінії, особливо для опінії Злучених Держав. Її мета — не допустити до того, щоб пасивна інтервенція перемінилася в діяльну інтервенцію, за яку Злучені Держави мусіли б взяти на себе повну і цілковиту **відповідальність!**

„ТАЙМС" ПРО „ГУДА"

ШТОКГОЛЬМ, 28. 5. — Втрата морського велита „Гуда" викликала в цілій Англії важке пригноблення. „Таймс" пише, що ця втрата для Англії болюча. Найбільший, бо 42.000 тон місткости панцирник, пішов на дно і, хоча підчас цієї війни нові боєві одиниці віддано до служби, то в ніякому разі ця прогалина не дасться заповнити, ще тим більше, коли відпав від Англії такий союзник і з такою морською фльотою, як Франція.

Тепер же з трудом приходиться Англії латати діри, докладаючи всіх зусиль, щоби виконати завдання, які простягаються на цілу земну кулю. Не менш болючою втратою при тому є загибель найкращих морських старшин та моряків, а з них мало хто міг вийти з життям. Ще один доказ, яку велику ціну мусіли заплатити моряки, щоб лиш вдержати життеві артерії на океанах

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ТРАВЕНЬ.

29. Четвер — Вознесення Госп.
30. Пятниця — Андроніка ап.

— КУРС МАШИНОПИСАННЯ. Український Центральний Комітет улаштовує одномісячний курс машинописання на українській та німецькій машині. Вимоги прийняття на курс: середня освіта, для німецької машини — знання німецької мови, заява, що по скінченні курсу абсольвентка працюватиме в УЦК згл. УДК. Курс починається 3. червня 1941 р. З уваги на невелику кількість машин число учасниць курсу обмежене. На курс можуть записатися тільки ті, які дійсно виявлятимуть охоту навчитися писання на машині. Оплата за курс 25 зол. Зголошення слати на адресу УЦК, Краків, Зелена 26/5.

— КОМУНІКАТ КоДУС-у. У звязку з недавнім оголошенням у пресі про нові стипендії, напливає до нас щодня дуже багато нових подань. Оцим подаємо зацікавленим до відома, що ми сто подань переслали вже до нашої Референтури в Берліні; це були в більшості подання з весняного триместру й частина нових. Усі інші мусять бути терпеливі, — їхні подання візьмемо під увагу восени. Українське громадянство прохаємо не переривати акції допомоги українському студентству; навпаки, цю акцію треба посилити, щоб у наступньому триместрі вся наша студентська молодь могла знайтися на високих школах. — КоДУС.

— ОСНОВНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „Організації Українських Студентів" у Бреславі відбулися 28. квітня ц. р. До виділу ввійшли: Б. Бойко — голова, С. Білий — заст. голови, Віра Безсонів — секретар, О. Тиховський — скарбник, З. Малецький — домівкар та імпрезовий референт, В. Сазович — бібліотекар. Контрольна Комісія: Р. Лапичак, Я. Залеська, С. Вольчинський. М. Головатий — референт спеціяльних справ. Усі листи та прохання висилати на адресу: „Украініше Студентенферайн", Бреслав, Адальбертштрассе 1. — Богдан Бойко, голова; Безсонів Віра, секретар.

— НА ФОНД ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНТСТВУ зложили учасники П. В. для Провідників Станиць У. П. (в золотих): по 10: Загорода К., Ласійчук Микола, Наорлевич Б., Майба А., Ткачук Т., Петрович І., Марцишин Я., Савойка О., Друль П., Ґолич Я., Голіян М., Жур М., Домкович М., Беца П., Крук В., Шалева І., Кохальський Т., Турчиняк С., Сьомак М., Юринець О., Колодій А., Пуида С., Гладкий О., нечиткий підпис 10, нечиткий підпис 10, нечиткий підпис 10, Ковальчук Б., Приступа С., Дуда І.; по 5: Малюк, Сенюк І. — Разом 300 зол. — Хто черговий?

— ЗАМІСТЬ КВІТІВ на могилу бл. п. Ірусі Каратницької в Біліц складають даток 20 зол. на дитячий садок у Кракові — Ніна й Дуда.

— ПАПА ПІЙ XII, у неділю Зелених Свят 1. VI. уділить апостольське благословення цілому світові.

— У ВІДЕНСЬКІЙ ЛІКАРСЬКІЙ АКАДЕМІЇ відкрили в понеділок третій медичний тиждень. У зїзді беруть участь численні німецькі лікарі та багато лікарів з багатьох европейських країв, з Єгипту, Іраку, Індії, Китаю, Японії та Перу.

— НІМЕЦЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ІНСТИТУТ відкрив у Мадриті 27. V. німецький амбасадор фон Шторер. На відкритті були приявні еспанські достойники, м. ін., міністри освіти, праці, внутрішніх справ, представники військової й цивільної влади, Фаланги й наукового світу.

— ПОВІНЬ НА ЦЕЙЛЬОНІ. Жахлива буря на Цейльоні із зливними дощами спричинила повінь. Виступили з берегів численні ріки та залили значну частину краю. Шкоди велитенські. Перервані почтові, телефонічні й залізничі сполуки. Жертв у людях досі не стверджено.

— АНҐЛІЙСЬКІ БОМБОВИКИ знищили 12 церков у більших німецьких містах.

— ІРАКСЬКІ ВІЙСЬКА зайняли між Рутбою і границею Трансйорданії 42 самоходи з майном еміра Абдуляга та б. премієра Джаміля аль Мідфая, що втекли з Іраку. Серед зайнятих річей є кілька скринь із золотом і дорогоцінностями.

— ЛЕКТОРАТ УКРАЇНОЗНАВСТВА В ПРАЗЬКОМУ КАРЛОВОМУ НІМЕЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ. Дня 16. травня ц. р. почав виклади й вправи в німецькому Карловому Університеті в Празі новоіменований лектор для української мови, історії літератури й культури д-р Ярослав Рудницький, що є рівночасно доцентом українського мовознавства в Українському Університеті в Празі та співробітником Українського Наукового Інституту в Берліні.

— В НЕДІЛЮ, 1. ЧЕРВНЯ ц. р., заходом філії УНО в Берліні відбудеться Свято Матери в год. 18-ій, у салі Гемайнденгавз, Люїзенкірхе при Кірхпляц 8 (доїзд У-баном до Ріхард Ваґнер Пляц). У програмі вступне слово, деклямації дітей і дорослих, реферат і сольоспіви української співачки Іванни Гинилевич.

— П. БОЙЧУКА МИКОЛУ, який мав право до дня 30. квітня ц. р. збирати в терені замовлення без права інкасування зачетів, взиваємо оцим, щоби вернувся до Кракова й розчислився. — Українське Видавництво.

Малий фейлетон

От так собі...

Був у нас колись звичай завішувати на стінах репрезентаційної світлиці всякі т. зв. патріотичні образи. Чому образи й чому патріотичні — невідомо. Образами можна було їх назвати хіба тому, що ображували естетичні почування, а патріотичними, бо рисував їх патріот, а не маляр. Все це в світлиці забирало світло та псувало стиль, про який у нас залюбки пишеться зокрема в останніх часах.

Звичайно поруч „стилевих" портретів різних діячів побачили ви і двох велетів пера: Шевченка в шапці та кожусі й Франка в вишиваній сорочці.

Ці портрети рідко нагадували вам обох ґеніїв. Вони лиш сум наводили на цілу хату, так що діти вже змалку, вдивляючись у них, призвичаювалися до панахидних настроїв — до того, що ми нещасна нація, безнадійна, покривджена, що нам уже краще буде аж на тамтому світі...

Одинокий маляр, автор цих портретів, не мав викидів совісти. Навпаки, він навіть гордий був, що портрети невдатні, чи неподібні, бо це наявно доказує про наймодерніший напрямок.

І так ми привикали й такими бачили Шевченка та Франка, хоч був автопортрет самого таки Шевченка, з молодих літ, із часів, як появився його „Кобзар", і був портрет Франка, роботи Труша. Оба прегарні, оба робили насправді миле для ока враження.

Та їх тому й не репродукували, що не підходили до нашого душевного наставлення. Були занадто естетичні, зажиттєздатні. Були інакші: в „дур", а не в „моль". Це привичка. Прим., поети мусять виходити нещасні й безнадійні, полковники цивілі. Бодай на образах...

Є ще інша в нас привичка. Ми можемо з кожного ґенія зробити ще ґеніяльнішого. Не такого, яким він був, а такого, який він нам у даний мент потрібний.

Були часи, що був потрібний Шевченко, як народовець, угодовець, радикал, нац. демократ, есдек, есеф, есер... А тепер — то вже й не розгадаєте, бо навіть його не пізнаєте...

Інакше з Франком. Франка зразу зробили першим революціонером, ніґілістом, атеїстом, загалом лівим із найлівіших.

А проте живуть ще люди, що запамятали Франка, є й такі, що його твори читали й то докладно. Ті, що затямили, пригадують, як Франко, приїхавши десь на село, залюбки співав у крилосі, значить, ходив і до церкви. В тих часах ліві всі були антимілітаристи, Франко післав синів до стрільців і сам жив серед них у їх львівськім приюті. Мало того: рік перед смертю прислав був до стрільців над Стрипу рисунок боевого боза до проривання фронту. Це була ідея пізнішого танка...

Які інакші ґенії у дійсності від тих, як ми їх хочемо бачити. В житті, а навіть на портретах.

ЛЕЛЕ.

Бережіться жебраків, жидів і волоцюг!

Інколи люди питаються здивовано, яким чином в їхньому селі чи містечку трапився нечайно випадок плямистого тифу. Тому, що цю хворобу переносять з хворого на здорового тільки воші, люди питаються, як треба пояснювати перші випадки захворінь у даній місцевості, що часто устійнено навіть у тих людей, які зберігають дуже чистоту і напевно не мали ніяких вошей.

Бувають різні шляхи переношування цієї зарази, не все можна вияснити початок захворіння. Між іншим причиняються до поширення цієї хвороби в нашому краю люди, що відбувають подорожі, звязані з їхнім фахом, завсіди подорожують від місцевости до місцевости, та своє тіло й одяг вдержують в нечистоті. До цієї ґрупи людей, що дуже часто немов примусово завошивлені, належать передусім жебраки й волоцюги. І тому, що вони не мають постійного осідку, тільки завсіди мандрують, мандрують з ними також і воші. Підчас пошести — це велика небезпека, і тому мусимо берегтися перед жебраками, волоцюгами та різними подорожними, як також перед жидами.

Крім жебраків і волоцюг ще інші поширюють плямистий тиф, а саме: убогі люди, котрі примушені завсіди ночувати поза домом, також брудні й завошивлені, як, напр. мандрівні ремісники, цигани, жиди й інші. Є багато прикладів плямистого тифу, що повстали з цих причин.

В листопаді 1937 р. в повіті Стопниці біля Кельц захворіла на тиф родина відомого волоцюги: батько, мати й дволітня дитина. Вони не мали постійного осідку, через те вони переносили хворобу та заразили 37 осіб у різних селах. З них 4 особи померли. Скрізь там, де вони задержувалися, особливо там, де вони спали, селяни та їхні рідні хворіли на плямистий тиф. Завдяки відповідним заходам хворобу в короткому часі зліквідували.

У найближчому році в Келеччині вибухла знову пошесть плямистого тифу. Її спричинив один жидівський волоцюга з Мехова, що, жебраючи, ходив від одної місцевости до іншої та звичайно ночував у жидівських домах молитви. Цим самим шляхом, що них ішов він зі своїми вошами, йшов також за ним тиф. В домах, де він ночував, спочивав та їв, люди хворіли. Цей волоцюга заразив тифом 55 осіб.

Відомий випадок, що один волоцюга заразив 160 осіб, з яких померло 23 особи. Такий фаховий подорожний може бути навіть сам чистий, та, не зважаючи на те, може припадком перенести вошу з дому до дому. У Варшаві, в останньому часі перед війною, було дуже мало випадків плямистого тифу, ще найбільше в бараках для бездомних, у нічлігових домах, отже також між людьми без постійного осідку. Треба підкреслити, що тиф частіше занотовано в жидів, ніж у християн. Це можна пояснити тіснотою й брудом жидівського незаможного населення, як також постійними подорожами, звязаними з їх торговельним зайняттям. Тому бережімся перед волоцюгами, жебраками, безробітними, фаховими подорожниками й жидами!

При найменшому захворінні з гарячкою негайно звертайся до лікаря!

Зі спорту

ТУРНІР КОПАНОГО МЯЧА В КРАКОВІ.

В днях 1. і 2. червня відбудеться в Кракові на стадіоні „Висли" турнір копаного мяча при участи дружин: „Сяну" (Нім. Перемишль), СС Поліцай (Краків), М. І. Ґ. (Краків) і УСК (Краків).

В неділю 1. VI., год. 3. попол.: Сян — УСК-Краків за першенство;

год. 5. попол.: М. І. Ґ. — СС. Поліцай.

У понеділок 2. VI., год. 3: Переможці, год. 5: переможені.

Історія одного присілка

(РЕПОРТАЖ ІЗ ПОЇЗДКИ НА ЛЕМКІВСЬКЕ СЕЛО).

Щоб добре пізнати цю частину української землі, її місцеве населення та його буденне життя, треба бути на селі, або бодай у неділю чи свято поїхати на село, поговорити з самими селянами. Наші селяни щирі, але хочуть, щоб і до них підходити щиро й отверто, як брат до брата. Тільки в такий спосіб швидко й правдиво дізнаєтесь про селянське життя й про тяжкі будні.

На теренах Великонімеччини чи теренах її впливів живе кількасот тисяч українців, що довший чи коротший час відірвані від рідного ґрунту. Всі вони цікавляться долею своїх братів на рідній землі по цьому боці Сяну-Буга. І тому не диво, що в листах, які ми дістаємо з усіх усюдів, завсіди читаємо заклики: пишіть, як живе рідне село, що там на українській землі діється. Тому ділимося враженнями з нашими земляками, що їх доля відорвала від своїх і кинула ген далеко, в чуже море. Ось може буде цікава історія одного присілка з наших найдальше на захід висунених окраїн.

Що-неділі виїздить із княжого Сянока 15—20 подруг-друзів, членів місцевого КМ, до сусідніх сіл у справі наладнання праці в поодиноких клітинах Куренів Молоді й Українських Освітніх Товариств, що вже густою мережею вкрили нашу територію. Авторові цих рядків із ще одним другом прийшлось поїхати до присілка Паствиська, що належить формально до села Одрехова, від якого присілок віддалений яких 3 км. Ідемо поїздом до села Босько, а звідтіля далі піхотою в гори яких 2 години. Підчас нашої поїздки зима ще не минула, а весна ще не надійшла. Ні сніг, ні болото, аж тут знову калабаня з болотом. Кілька метрів далі знову сніг. Така то приємність для подорожніх. Вже передполуднем добиваємося якось до наших Паствиськ. На початку села мала, бідна курна хата, перед нею господар. Вітаємось і довідуємось, що цей наш перший знайомий — це найбідніший господар у селі. Ні церкви, ні священика тут нема, щойно в Одреховій. Тут є тільки один учитель і заступник одрехівського солтиса. Ідемо до учителя.

— Добре, що ви в такій погоді і так далеко приїхали, — каже учитель, — та ще до того в таких справах. Але, скажіть, будь ласка, в нашому інспектораті чи в УДК, як живе учитель на селі і ще в таких Паствиськах. Нема нафти й тому в мене ніч триває яких 14 годин. Нема мила, черевиків, нема хліба... Просто — нема нічого. Вмирай або втікай, але навіть утекти нелегко, бо до залізниці в цих учительських черевиках не дійдеш.

— А як інші учителі в сусідніх селах живуть? — питаємо.

— Вони якось краще, а про мене цілий світ забув...

При кінці довідуємось, що це один із наших заточенців, що за Польщі був повних 20 літ на польському Поморі і, очевидно, тяжко йому тепер призвичаюватися до нових, менше вигідних умовин життя.

Умовляємось про сходини селян і йдемо до заступника солтиса, найвищої влади в наших Паствиськах. Солтис нездужає і вже довший час прикований до ліжка. Довідавшись про справи, в яких ми до нього зайшли, радіє і негайно посилає сина, що з початком наступного шкільного року хоче йти до семинерії в Криниці, до поодиноких господарів, щоб пополудні зійшлися в школі. Від солтиса йдемо ще до одного свідомого й поважного господаря, що походить десь із Дрогобиччини, де запрошують нас на обід. Тут у хаті чистота й порядок, стоїть шафа з книжками. Ціла родина письменна й усі радо та часто читають, тільки — на жаль — замало книжок. Довідуємось, що ми взагалі в історії цього присілка перші, що прийшли сюди в освітніх справах. Ще ніхто й ніколи з міста сюди в таких справах не приходив. Приходили за Польщі екзекутори, поліція, тощо. Перед війною була учителька-полька. І школу побудували самі селяни, хоч із великим трудом, бо ціле село начислює ледви 100 українців. Є ще кілька польських родин, що їх, як всі сподіються, швидко не стане, є й мішані подружжя, як зрештою майже в усіх селах на мішаній українсько-польській території.

Вже перед означеною годиною сходяться до школи селяни, жінки й чоловіки, здебільша старші, бо майже вся молодь виїхала на працю до Німеччини. Пояснюємо ціль нашого приходу, обговорюємо безліч найпекучіших питань, відповідаємо на прерізні запити й, урешті, засновуємо Українське Освітнє Товариство. Куреня Молоді заснувати не можна, бо нема молоді. Селяни хочуть доконче мати власну бібліотеку. Майже всі вміють читати й писати. Хто їх навчив? Самі! Перед війною важко було дістати українське друковане слово, але вони якось його знайшли. І вчилися, бо вірили, що прийде колись краща майбутність. Дійсно відрадне й доволі рідке явище. Тепер якось самі собі дають раду. Шкода лише, — говорять поважні господарі, — що наші люди сидять десь у чужині, а ми оце бачимо вас, як перших українських інтелігентів у нашому селі. Так, так, дійсно шкода, що наші сили витрачують свою енерґію і хист не на своє!

Юрій Таркович.

З українського життя

НАЙМЕНШІ — УКРАЇНСЬКІЙ МАТЕРІ.

В неділю 11. травня люблинська українська дітвора святкувала Свято Матери. У великій салі української народньої школи в Люблині зібралися батьки й діти, щоби в цім дні віддати пошану Матері. На програму свята зложилося: Вступне слово „Подяка Матері", виголошене гарно ученицею 5-ої кляси Любою Квасницею. Безпосередність і щирість, із якою вона зясувала любов до матери за її труди й безмежну посвяту, зробили на присутніх глибоке й зворушливе враження. Далі була збірна деклямація „Поклін дітей для мами". Маленькі школярі з усією щирістю і віддaністю старалися передати свої почування вдячности й любови до матусі, складаючи їй у дарі квіти. Учень 2-ої кл. Ляуфер Юрко віддеклямував вірш „Травень", а учень 3-ої кл. Тимчишин Роман сміливо й бадьоро виголосив вірш „Мама". Найменший школярик Шепарович Влодко з 1-ої кл. виголосив вірш „Найкраще слово". Це найкраще слово у світі — „Мама". З черги школярі відспівали пісню про маму. На закінчення була дитяча вистава „Як сирітка княгинею стала". Вистава була сценічною ілюстрацією казки про це, як бідна сирітка, завдяки молитві й любови померлої матусі, стала княгинею, бо молитва матери в Бога силу має і все зло та кривду в добро обертає... Маленькі аматорки й аматори (сирітка — уч. Караван Ярослава, князенко — Данилюк Олександра, мама — Солонинка Наталія, доньки — уч. Богданів Маруся і Квасниця Любов, ворожка — Залюська Софія й інші) гарно вивязалися із свого завдання. Вистава своєю природністю й безпосередністю її виконавців викликала дуже гарне враження.

Свято влаштовано заходом Секції Опіки над Шкільною Молоддю при УДК в Люблині. Програму свята уложила й підготовила дуже дбайливо п. Караванова, дружина місцевого вчителя україн. нар. школи, що має за собою вже кілька гарних дитячих імпрез.

Секція Опіки на шкільною дітворою провадить у школі доживлювання дітей, а гуртуючи в собі багато свідомих українок, матерей шкільних дітей, виявляє під проводом інж. Оксани Томашівської в цьому напрямі значну й успішну ініціятиву. В люблинській українській народній школі є багато бідних дітей, яким конечно треба прийти з матеріяльною допомогою. Українська школа й україн. громада мусять дати допомогу цим незаможним дітям та дати їм відчути, що всі українці — це брати по крові.

В. К.

КОМУНІКАТ УДК У КРАКОВІ

у справі додаткових харчевих карток.

Повідомляємо, що додаткові харчеві картки на місяць **червень** 1941 видаватиме УДК-Краків, вул. Льоретанська 18, у днях **29., 30.** і **31. травня** та **3. червня** від години 8—12 і 15—17, а в суботу, 31. травня, лиш від 8—13 год. в такому азбучному порядку:

29. V., четвер: букви А, Б, В, Г, Ґ, Д, Е, Є, З, Ж;
30. V., пятниця: И, І, К, Л, М;
31. V., субота: Н, О, П, Р, С;
3. VI. вівторок: Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Ю, Я.

До одержання додаткових харчевих карток треба предложити:

а) особисту виказку (Авсвайскарте) або посвідку реєстрації УДК; б) червону харчеву картку, а від українців із околиці Кракова потвердження замельдування в місцевості замешкання або також червоні харчеві картки;

в) виказку вплачених датків до УДК.

УДК, Краків.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 8 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба виплачувати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. **Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.**

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. [illegible] Krakau
Reichsstrasse 34, Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79